

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI

KÉPES HETILAP

Előfizetési árak :

Egész évre	44 L.
Fél évre	22 L.
Negyed évre	11 L.
Egy szám ára	1 L.

Felelős szerkesztő :

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő :

GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton

Szerkesztőség és kiadóhivatal :

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.
TELEFON : 2-37. SZÁM.

A világ gyógyítása

A világ beteg. Ezt tudjuk. Nemcsak, de érezzük is. — Mert ki az a „világ”? Te és én, testvérem! Mindnyájan, akik emberek vagyunk s akik mindennap sóhajtozunk valami után, ami elmúlt s vissza sem jön többé — úgy hisszük.

Hogy beteg — sőt nagybeteg a világ, ezt mindnyájan érezzük hát többé-kevésbé. A betegség lényegét és igazi okait azonban nem mindnyájan ismerjük. Sejtteni is csak kevesen sejtik.

A háború az oka minden rossznak és bajnak — ez ismét egy általános vélemény, egy köztudatban élő megállapítás. S helyes is. De még nem minden abból, amit szeretnénk tudni. — Csak annyi, mintha azt mondjuk, hogy a láz az oka a beteg szenvedéseinek és gyötördéseinek. Ám az orvos, aki tudja, hogy a láz a vérnek elszánt küzdelme a belé került fertőző anyagokkal — nemcsak megméri a lázat, de igyekszik kiismerni és megállapítani a vérbe jutott fertőző anyagok mineműségét is.

Ilyen fertőző anyagok pedig a háború kezdő okai között is nagy számban vannak.

A háború „szükséges rossz” hangoztatják sokan ezt az ismerős megállapítást és e gondolatba belétörődnek s ezzel — magukra nézve — el is intézik a kérdést.

Gazdasági okokban keresendő annak oka, mondják mások. A népeknek, versenye az, a létért való küzdelemben, erőmérkőzés, kiválasztási folyamat, vélekednek némelyek.

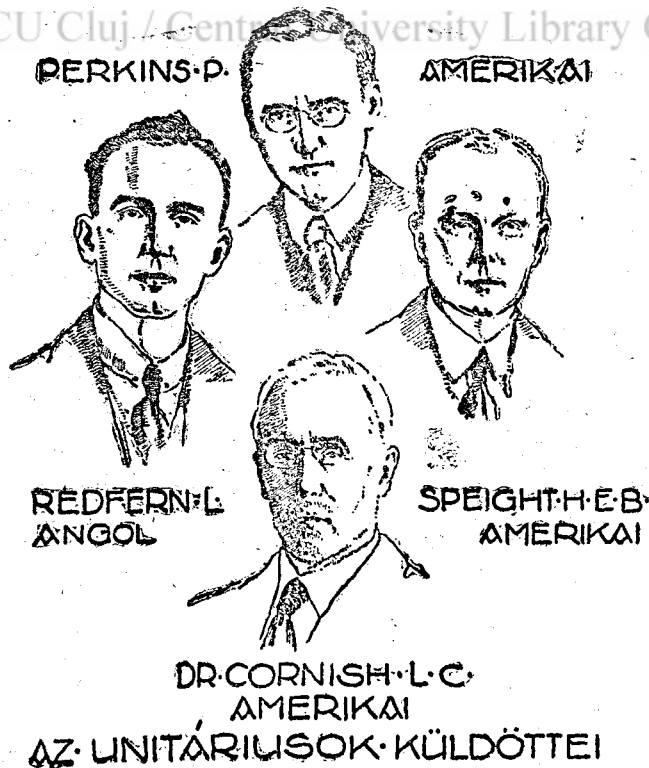
De e vélekedések egyike sem mutat reá az igazi okra. Mert ez az ok végelemzésben mindig az emberi alaptermészetben rejlő — s kisebb-nagyobb mértékben minden egyénben megnyilatkozó — egyik legrútabb vonásra: az *önzésre* vezethető vissza. Ugy az önzés pedig, mint ennek oldalhajtásai és kísérő társai mind a *szeretetlenek hiányát* jelentik. Figyelmünkön kívül hagyását a törvények törvényének, a legfőbb parancsolatnak, amely minden parancsolatok között az első: „szeressed felebarátodat, — mint önmagadat” s „amit nem akarsz, hogy mások veled cselekedjenek, te se cselekedd másokkal!”

Kik hát a nagybeteg világ igazi orvosai?!

Nem azok, akik unos untalan szociális jelszavakat és követeléseket röptenek

világgá, de az igazi, nemesebb értelemben vett szociális-mus alapérzését nem ismerik.

Nem azok — még ha vezető államférfiak is ők, — akik a nagy kiegyenlítőhöz vezető utakat egyedül anyagi téren, jóvátételi bizottságok munkájában keresik.

Kik hát a nagybeteg világ igazi orvosai?!

Az erős és emelkedett lelkek. Azok, akiknek szélesebb a látókörük, erősebb a hitük és önzetlenebb a szívük. Akik mélységes szeretettel és szánalommal vannak eltelve minden szenvedés iránt s — amint ez igazi orvosokhoz illik — a saját szenvedésüket feledve is készek a gyógyítás fáradságos, önfeláldozó munkájára. Azok, akik országhatárok fölött átnyujtják testvéri kézszorításra baráti kezüket, még a volt ellenség fiaihoz és leányaihoz is. Mert tudják, mert nemes, prófétai lélekkel megérezik, hogy ma sem vethet „senki más fundamentumot azon kívül, amely már egyszer vettetett s amely az Ur Jézus Krisztus” — s tudják, érzik azt is, hogy valamint az éjszaka sem tart örökké (még ha oly hosszú is): úgy nem lehet oly hosszú ellenségeskedés, amely véglegesen eltudja szakítani a kapcsolatot a különböző nemzeteknek egymással lelki, szellemi és erkölcsi közösségben élt, közös, nagy emberi célok, érzések és érdekek által vezérelt gyermekei között.

Ilyen módon és ilyen érzéseiktől vezéreltetve keresik a világ meggyógyításának lehetőségeit azok az angol és amerikai keresztyén testvéreink, akiknek egyik csoportja (J. Good, filadelfiai professzor és Ch. Schaeffer, az Amerikai Egyesült Államok keresztyén egyházai belmissziói szövetségének főtitkára) erdélyi református hittestvérei, — a másik csoportja pedig (Cornish C. Louis, az Amerikai Unitárius Társulat vezető titkára, Perkins Palfrey az amerikai westoni gyülekezet lelkésze s egyben az amerikai „National Conference” titkára, valamint az amerikai „Unitárius Nőszövetség”-nek képviselője; Harold E. B. Speight a bosztoni „King's Chapel” gyülekezet lelkésze és Redfern Laurence liverpooli lelkész, mint a „Brit és külföldi Unitárius Társulat” képviselője) erdélyi unitárius hitrokonai látogatására jöttek.

Amazok résztvettek az erdélyi református egyházkerület papszenteléssel kapcsolatos évi rendes közgyűlésén, valamint a Petőfi S. emlékezetének szentelt templomi hangversenyen is. Emezek pedig egy harangszentelési és egy lelkészbeköszöntési ünnepélyen jelentek meg. S úgy emezek, mint amazok a hitrokon gyülekezeteknek igen nagy számát keresték föl, hogy közvetlen tapasztalatokat és meggyőződést szerezhessenek az egyházközségi életéről s ennek a jelen viszonyok okozta nehézségeiről és hiányairól.

Ki tagadhatná, hogy az ez őszinte érdeklődés, — amelynek külföldi vendégeink közöttünk való megjelenésükkel oly élénk bizonyosságát adták — egy igen szerencsés uton való keresése az annyira sóvárgott békének és kiegyenlítődésnek.

S egyben kétségtelen jele annak, hogy ők valóban szívük szerint, jézusi értelemben szociális érzésük és gondolkodásuk, mert nem az embereket és népeket

elkülönítő válaszfalakat keresik — amint ezt a szociáliz-

JAMES GOOD

musnak annyi hamis prófétája teszi — hanem azokat a szellemi és erkölcsi kapcsolatot, amelyek a világ különböző tájain lakó embereket egy szent érdekközösségbe: az igazi műveltség és vallásosság „Istenországába” hozzák össze.

Hiszen ha igazak az apostolnak szavai — s ki ne látná azokat a megtévelyedett világra alkalmazva igazaknak — hogy „szeretet nélkül semmik vagyunk, még ha mindentitket és bölcsességet tudnánk is”: akkor igazat kell adnunk említett angol testvéreink egyikének is, aki a béke és testvériség útját abban látja, ha a népek nemcsak közelednek egymáshoz, hanem igyekeznek egymást jobban megismerni.

Ürmösi Károly

Az utolsó nagy próba.

A magyar iskolák sorsa döntő fordulathoz érkezett. A segesvári kongresszus kimondotta az egyetemesen kötelező egyházi adózást és a református püspöknek, mint az elcsatolt területek legtöbb magyar iskolát fenntartó hatóságnak képviselője lelkes felszólalása után egyhanguan elfogadta, hogy ez a határozat az összes magyar templomokban ugyanazon a napon a szószékből hirdettessék ki.

Most már a határozat megküldetik az egyházak főhatóságainak. Semmi kétség, aziránt, hogy ezek ép oly egyhanguan és lelkesedéssel fogják magukévá tenni a határozatokat s fogják megtenni a szükséges intézkedéseket a végrehajtás tekintetében.

Eddig rendben volna a dolog.

De az ügy érdeme ezután kezdődik, ott, ahol a lelkeket kell felrázni, ahol a hivek egyetemével kell megértetni, hogy milyen komoly, milyen egyetlen szükséges dologról van itt szó. Ennek az adózásnak szükségképpen és megkerülhetetlenül sikerülnie kell, különben a magyar iskolák ügye elveszett.

Gondoljuk csak meg jól, hogy ez a határozat az iskolák fenntartása ügyében minden eddig megpróbált eszköz elégtelensége után az utolsó menedék. S ha ez nem sikerülne? Iste-

nem, nem is merek erre a lehetőségre gondolni!

Az ünnepélyről hazatérő úton az éj csendjében a vonat egyhangú zakatolása közben forgatván elmémben e gondolatokat, valósággal megborzongtam arra a lehetőségre, hogyha az adózás nem fogna úgy sikerülni, amint az ügy érdeke kívánja. Különböző vidékeken működő pap és tanító ismerőseimmel volt alkalmam a lélekemelő segesvári ünnepélyeken beszélgetni. Magam tettem fel nekik a kérdést: ismerve a nép lelkét, mit gondolnak, felebred-e a nép áldozatkészsége a véres kard körülhordozására? Kaptam erre gondolkodás nélküli, azonnal rácsattanó igenlést, de keveset; és kaptam kételkedő, aggodalmasan, fontolgtatva és bátortalanul hangzó talán-talánt — többet és kaptam határozottan tagadó választ is — elég bő számban.

A szívem verése marad ki, ha erre a sötét lehetőségre téved az elmém. Mi lesz akkor? Vajjon végig gondolta-e ezt a gondolatot egészen a kongresszus lelkes közönsége? Ha a békekötés határozmányai, a kisebbségi szerződés garanciái, a gyulafehérvári határozatok ellenére sem kapnak az iskolák államsegélyt, ha az egyházak birtokai nevetségesen alacsony árakon elvételnek s így megfosztatnak minden anyagi eszköztől, amellyel eddig iskoláikat szükösen és nyomorgó tanítói és tanári karokkal fenntarthatták: ebben a szorult helyzetben, — mikor már minden szál elszakadt, akkor fordul a segesvári kongresszusnak minden vidékről összesereglett magyarsága a néphez, a nép áldozókészségéhez s arra kéri, hogy nyújtsa a szükséges anyagi eszközöket, hogy saját fiait megtarthassuk és megőrizhessük saját nemzeti mivoltában. Bizalmat sóvárgó, hitet és reményt szomjuhozó lelkem nem hiszi, hogy a magyar nép, — a Petőfi népe — meg ne értsen e végső veszély borzalmas nemzeti poklát s ha megértette, meg ne ajánlja azt, amivel a faj jövőjét biztosíthatja.

Csakhogy meg kell vele értetni a kérdést teljes jelentőségében. Itt pedig a jó pásztorokra, az okos vezetőkre vár a fajvédő munka terhe és várt sikeréből az oroslán-rész. E kérdésnél fogja megmutatni minden pap, hogy méltóan tölti-e be hivatását, hogy igazán egy-e népével. gyülekezetével, hogy a közös veszély híre együtt dobban-e szívük, hogy él-e, hal-e a jó pásztor nyájáért s a nyáj követi-e híven pásztorát?

Roppant erkölcsi felelősség súlya nehezedik a kérdésben a papságra-tanításra. Ezt a kér-

dést nem lehet a nyakunkról lerázni a kényelem neimtörődőmségével. Ez a kérdés a történelem örökkévalóságába tartozik s mi a történelem ítélőszéke előtt tartozunk felelősséggel mind arról, amit tettünk, mind arról, amit tenni elmulasztottunk. Az idők elkövetkezendő távolából a jövő tekint reánk, mint az isteni gondviselés és figyelő sürgős-forgásunkat, mindennapi munkálkodásunkat. Mindennapi gondjaink közepette és keresztviselő fájdalmaink közül is fel kell emelkednünk arra a magasabb nézőpontra, amelyből e roppant kérdést nem a napi teendők unottságával, hanem sub specie aeterni — történelem ítélőszéke elé készülő ünneplő lélekkel tekintjük és áldozatos lélekkel mindenki magát, erejét, buzgóságát egész mértékben neki szenteli.

Igy, de csak így várok én sikert az egyetemes egyházi adózástól. De ismétlem, ennek szükségképpen sikerülnie kell, különben a magyar iskolák ügye elveszett. A siker legfontosabb és nélkülözhetetlen tényezői a papok és tanítók. — Ők voltak a történelem folyamán a műveltségnek zászlótartói. Gondolják meg, hogy nagy részben rajtuk fordul meg e kérdés s úgy végezzék lelkéből ébredt s Istentől vagy emberektől nyert hivatásukat, hogy a történelem ítélőszéke elé a jól végzett kötelesség megnyugtató és felemelő tudatával állhassanak!

Dr. Gál Kelemen.

A romániai magyarság ünnepnapjai.

A Magyar Szövetség és Magyar Nemzeti Párt gyűlései. — A magyarság politikai irányítása a Szövetség egyik főfeladata. — A magyarság feltétlenül ragaszkodik a békeszerződésben biztosított jogaihoz. — Az egység jegyében.

Az elárvult és jogai gyakorlásában megbénított romániai magyarság munkával egybekötött ünnepet ült augusztus 5-én és 6-án. Két millió magyarnak küldöttei szent elhatározással megjelentek Kolozsvárt az ország minden részéből, hogy tanácskozzanak a magyarság jövő sorsáról és hogy megfontoltan, közös akarattal, egy szívvvel és egy lélekkel keljenek a magyarság jogainak védelmére. Ezen történelmi napok fényesen igazolták, hogy igenis él bennünk a testvéri szeretet, hogy az egyetértés és megértés szent érzelmei közel hozták egymáshoz: akik egyek voltunk a szenvedések és megpróbáltatások küzdelmes napjaiban, ma tökéletesen egyek vagyunk egymás kölcsönös megbecsülésében és szeretetében. Ez azaz erkölcsi nagy erő,

mely nem ismer akadályokat és törhetetlenül halad kitűzött céljának megvalósításához. E cél: *a lekapcsolt területen élő magyarság kulturális, szociális, gazdasági és politikai érdekeinek biztosítása, a béke szerződésben foglalt jogok kivívása, ennek természetes folyamánként egy szebb és boldogabb jövő megvalósítása.*

Az ünnepi jelentőségű események lefolyásáról az alábbiakban számolunk be:

A Magyar Szövetségnek múlt év július 9-én elfogadott alapszabályai egy esztendőre száltak. Szükségessé vált tehát a Szövetség új alapszabályainak megalkotása. E célból az Intéző Bizottság a Szövetségnek a hatóságok által történt kényszerben való bezárása miatt csak nagy nehézségekkel tudta az alapszabályokat elkészíteni. A folyó hó 5-én tartott Központi Választmány, melynek ülésén Br. Jósika Sámuel szövetségi elnök elnökölt, csekély módosítással az új alapszabályokat elfogadta. *A választmány egyhangulag elhatározta, hogy a kormány azon álláspontját, hogy a politika kérdése a Szövetség működése körébe ne vétesse fel, el nem fogadja és határozatilag kimondotta, hogy a magyarság jogos érdekeinek hathatós megvédése céljából feltétlenül szükséges a politikai érdekeknek a Szövetségi programmba való felvétele.*

A következő, augusztus 6-án tartott nagygyűlés egy hangú lelkesedéssel járult hozzá a Központi Választmány határozatához. Ezen az ülésen a gyengélkedő Br. Jósika Sámuel szövetségi elnök helyett Ugron István alelnök elnökölt, az ülésen a magyarság képviselői teljes számban jelentek meg. A nagygyűlés a Központi Választmány által is letárgyalt új alapszabályokat élénk vita után elfogadta.

Ugron István elnök bejelentette, hogy az Intéző Bizottság és a tisztikar mandátuma lejárt, ennél fogva a jelen nagygyűlés van hivatva dönteni az iránt, hogy Intéző Bizottság és tisztikar választassék.

Dr. Domahidy Elemér ny. főispán emelkedik szólásra és a nagygyűlés nevében hálás köszönetét és elismerését tolmácsolja az Intéző Bizottságnak és a központi tisztikarnak eddig kifejtett ügybuzgó szolgálataiért. Indítványozza, hogy az új alapszabályok jóváhagyásáig, illetve a Magyar Szövetség új szervezetének kiépítéséig az eddigi Intéző Bizottság és központi tisztikar megbízást kapjon a Szövetség ügyeinek vitelére. A nagygyűlés egyhangú lelkesedéssel ilyen értelemben határoz. Dr. Pál Árpád indítványát, amely annak kivívását célozza, hogy a magyarság jogalanyként ismertessék el és hogy ennek rendjén az alkotmányreform során jogait érvényesíthesse, továbbá, hogy a népkisebbségi kérdés a koreszmének megfelelőleg valóssítassék meg, egyhangú lelkesedéssel magáévá tesz. A nagygyűlés a királyhoz hódoló táviratot küldött,

melyben a király jó indulatát kéri a Magyar Szövetségre és annak szerveire.

Végül Ugron István elnök lelkes szavakkal hívja fel a magyarságot az egység gondolatának ápolására és annak a gyakorlatban való szilárd megvalósítására. Kijelenti, hogy szent elhatározással és közös akaratall álljunk jogaink védelmére. Ezen munkára Isten áldását kérve a nagygyűlést berekesztette.

A Szövetség elfogadott új alapszabályainak lényegéről külön cikkben fogjuk olvasóinkat tájékoztatni.

A Magyar Nemzeti Párt nagygyűlése.

A Magyar Nemzeti Párt országos szervezkedő nagygyűlését augusztus 5-én tartotta meg az ország minden részéből összesereglett nagy közönség előtt. A nagygyűlést Fekete Nagy Béla nyitotta meg. Hivatkozott azon gátló körülményekre, melyek a magyar nemzeti kisebbséget minduntalan megfoszthatják jogos képviselőitől. Szükség van tehát egy olyan szervezetre, amely minden körülmények között működhetik. Ez a szerv a *Magyar Nemzeti Párt*. Dr. Grandpierre Emil egyhangulag megválasztott nagygyűlési elnök megnyitójában kifejti, hogy a jelen viszonyok között feltétlenül szükség van a Magyar Nemzeti Pártra, amely felekezeti, világnézeti különbségre való tekintet nélkül mindenkit zászlója alá hív és együttesen óhajt küzdeni a magyarság jogaiért. Dr. Gabányi Imre előadó kifejti, hogy a Párt tagjai nem irredenta eszméket szolgálnak, hanem az új államélet kereteibe beilleszkedve akarják folytatni a magyarság érdekeiben a küzdelmet. Rámutat sok időszerű sérelemre. Ezek legkirívóbbak az agrárreform ügyében, amely nemcsak egyeseket, hanem az egyházakat is végzetesen sújtja. Legfőbb ideje, hogy minden állampolgár egyforma jogokhoz jusson és a tagok tekintetében az állampolgárok között különbség ne tétessék. A nagygyűlés a Nemzeti Párt Országos szervezését egyhangulag elhatározza. Sándor József Emke alelnök-főtisztikár határozati javaslatot nyújt be a Nemzeti Párt és a Néppárt egyesítése tárgyában, az egyesítés megkísérlésére egy öttagú bizottság kiküldését kéri. A nagygyűlés az indítványt egyhangulag elfogadja. A Dr. Székely Endre párttitkár által felolvasott szervezeti szabályzatot a nagygyűlés magáévá tette. Ennek megtörténte után a Párt kebelében a százötven tagból álló bizottságot megalakították.

Fizessen elő a
„Magyar Nép”-re.

KÜLFÖLD

Németország halálos szorongatása. Elkövetkezett az az idő, hogy Németország nem tudja a rája rótt embertelen hadisarcot fizetni. Az örökös kétség között pénze leromlott, gazdasági erőfeszítései hiábavalónak bizonyultak s egyre szaporodik azoknak a száma, akik a rabszolga munka keserűségét nem bírják tovább viselni. A nyomorúság a civódás szülőanyja szokott lenni, a híres német egység és fegyelem is felbomlott és ma két táborba áll a lakosság; egyik tábor a béke mellett tüntet, a másik, amely egyre népesebb lesz, kétségbeesetten gondol egy utolsó szabaduló kísérletre. Érzik ezt a felgyült vészes keserűséget a franciák is és már fegyveres megtorlásokkal akarják Németországot megfélemlíteni és új áldozatokra kényszeríteni. A Ruhr-vidék legfontosabb pontjait, ahol a nagy gyárak és bányák vannak, megszállják, a bankok betétjeit lefoglalják, gazdag magánosok vagyonát zár alá helyezik. Németországnak rövidesen döntenie kell: megelelgeszik-e pusztá tiltakozással vagy tettekre szánja magát? Ez a közeljövő legizgalmasabb kérdése, hacsak a nagyhatalmak észre nem térítik Franciaországot és fizetési haladékokat nem adnak Németországnak addig is, amíg a gonosz békeszerződéseket jobbakkal cserélik ki.

Véres harcok Olaszországban. Többször irunk már azokról a belső harcokról, amelyek mostanában Olaszország békéjét megzavarják. A túlzó nemzetiek (fascisták) felülkerekedtek és dühösen támadják, üldözik a sztrájkoló szocialistákat. A munkások lapjainak szerkesztősegeit felgyújtják, a munkásotthonokat földig rombolják, a szocialista érzelmű hivatalnokokat lemondásra kényszerítik. Persze a munkások sem nézik tétlenül a bántalmakat és némely városban valóságos harcokat vivnek, amelynek eredményéből harctéri jelentéseket adnak ki.

Hitelezők és adósok. Európa nehéz kérdéseinek egyik megoldása lehetne, ha a háborus adósságokat kölcsönösen eltörölnék. Ugyanis nemcsak a legyőzött államoknak, hanem a győzteseknek is súlyos adósságai vannak. A fő hitelező Amerika, tőle várnák az első engedékeny szót. Erre azonban nagyon kevés kilátás van, amit az alábbi hír is igazol. Anglia Franciaországhoz, Olaszországhoz, Jugoszláviához, Görögországhoz, Romániához és Portugáliához jegyzéket intézett, amelyben kijelenti, hogy az Amerikai Egyesült Államok követelik tőle a 850 millió fontnyi adósságot, tehát ő sem tehet mást, minthogy volt szövetségeseitől követeli a kölcsönadott 1098 millió fontnyi összeg visszafizetését. A jegyzék hangsúlyozza, hogy Anglia ezeketán

nem foglalkozhatik az adósságok és jóvátételek törlésének gondolatával.

Magyarország küzdelme a korona értékének megvédéséért. A márka értékének súlyedése a magyar koronát is magával rántotta. A magyar kormány sürgős és erélyes intézkedésekhez nyult, hogy a korona további értékvesztését megakadályozza. Egy nagy tanácskozáson, amelyen az ország legkitűnőbb pénzügyi szakemberei vettek részt, megállapították, hogy a korona nagy áresését főként a közönség ijedelmé és kapkodása okozta, meg a spekuláció, amely a pánikot mohón kihasználta. A kormány mostan megtiltotta a koronával való üzérkedést s az ország értékeinek vévését-eladását egy központ engedélyéhez kötötte. A beavatkozásnak már is látszik a hatása, mert a korona esése megállott.

A hűséges barátok. Az amerikai vendek gyászfátyollal bevont magyar zászlót küldték a magyar kormánynak, amelyen három nyelven a következő felírás van: A Magyarországgért busuló magyar vendek. Busulunk mindaddig, amíg Magyarországgal újra nem egyesülünk. A magyarországi vendek amerikai szövetsége immár másodízben tesz hitet a nyilvánosság előtt magyar volta mellett. Először a békekonferenciához intézet feliratot, amelyet mi is ismertettünk. Ebben népszavazás elrendelését kérte a magyarországi vendvidékeken az elcsatolás előtt. Gyönyörű és feledhetetlenül értékes, ahogy az amerikai vendek harcolnak magyar testvéreikért.

Ahol nem számít a szerződés. A békeszerződések sok elhibázott intézkedései között akadnak olyanok is, amelyek egész Európának hasznára válhatnának. Ezek közé tartozik az a nemzetközi megegyezés, amely a dunai hajózást minden nemzet számára szabaddá teszi. Sajnos, ezt a megegyezést sem lehet az európai forgalom érdekében kellően kihasználni, mert Jugoszlávia önkényesen gátat vet a hajózás szabad forgalmának. A jugoszláv kormány ugyanis közelebről rendeletet adott ki, amelynek értelmében a Duna szerbiai részletén csak az ő előzetes engedélyével lehet áthajózni. A nemzetközi Duna-bizottság, amely angol vezetés alatt áll, erélyes intézkedéseket tett az erőszakoskodás megszüntetésére.

Orvosok figyelmébe!

Megjelent

Dr. Engelberg Oszkár:

Orvosi terminológiája.

Kiadja a Minerva Irodalmi Részv.-társaság, Kolozsvár.

Ára 100 Lei, — Portó 4 Lei.

HÍREK

Gazdasági irodalmunk gyarapodása.

„Többtermelés és népnevelés“ címen figyelemreméltó munka jelent meg Szörnyü Béla dr.-tól. Szörnyü Béla dr. neve nem ismeretlen lapunk olvasói előtt. Cikkeiből merész kultúra utáni vágy hangja lobog fel mindig. Ez a hang jellemző könyvére is. Türelmetlen s néha nem minden előítélet nélküli ostorozója mindennek, ami régi. Programja: a pap és a tanítóság vezetése alatt felvirágoztatni a hivatott produktív mezőgazdasági és szövetkezeti életet. Reményeit és terveit apostoli hévvel ecseteli és a hívők erős tervező képzetével itt amott tulcsap a lehetőség korlátain. Távolság áll tőlünk azt állítani, hogy ez ronjtja munkájának értékét. Az erdélyi gazdaközönség konok maradiságát és garasos befektetésekén épült földzsaroló rendszerét csak a másik szélsőség ostorcsapásaival lehet megmozdítani. Oda kell kiáltanunk néha Szörnyü Bélával a folyton jajgatóknak, hogy: „Mindenik föld jó föld, csak a kezelése silány.“ Ezt az igazságot a szerző alaposan kidomborítja. Nagy súlyt helyez a talajjellemzésekre és a műtrágyafélék alkalmazására mellett a megfelelő növényfajok megválasztására. Praktikus tanácsai gyakran egészen újszerűek, megkapó elevenséggel vannak leírva. Igen értékes része a műnek a szőlőtermelésről szóló fejezet. Szerző itt nagy elméleti tudásról, alapos olvasottságról ad tanúbizonyságot. Igazi élvezettel olvastam a „Szőlőbiológia“ című fejezetet. Nagy szolgálatot tesz Szörnyü dr. egyedül annak a hangoztatásával, hogy milyen finom alkotású növény a szőlő. Ezt bizony eddig nem húzták alá ennyire a magyarnyelven megjelent szőlőművelési szakmunkák s így verhetett gyökeret az az eléggé nem hibáztatható tévedés, hogy az egyszer megrigolózott és beültetett szőlő 20—25 évig is elterem trágyázás nélkül. Úgyesen mutat rá szerző arra, hogy a trágyázás elhanyagolása nemcsak a termést csökkenti, de a gombabetegségek elszaporodására is alkalmat ad s amit a műtrágya árán megtakarítunk, kiadjuk rézgalic meg más védekező szerekre eredmény nélkül, a kefe bizony itt nem helyettesíti az abrakot. A könyvnek ez a része szomorú aktuális jellegével bír ép az idén, amikor a peronoszpóra nagymérvű pusztításai több mint fele részben a hiányos trágyázás számlájára írhatók. A direkt termő szőlőfajokról írott fejezetet kénytelenek vagyunk ma még tulzottnak mondani s csupán kísérletezésre ajánljuk. Nem tudom elképzelni, hogy annyi jeles szakemberünk mind pusztán elfogultságból elenezné a „direkt termők“ alkalmazását. Ugyan hol van ma olyan galáns szőlőgazda, aki szivesebben vásárol drágább oltványt és örömmel permetez, amikor mindezeket megtakaríthatná? Alig pár hónapja olvastuk az „Erdélyi Gazda“-ban a budapesti szőlőszeti intézet nyilatkozatát a direkt termők ellen. S mindez egyszerűen maradiság lenne? Kétséges.

A mű befejező részében szerző könyvének jövődelmét a zilahi ref. kollégium szegénysorsu tanulóinak segélyezésére ajánlja fel, mellyel az emberszeretet tisztelet érdemlő köntösként jelenik meg előttünk. Kívánjuk hogy áldozatkészségét siker koronázza. Tanulságos és

sok tekintetben hézagpótló könyvét melegen ajánlja az érdeklődők figyelmébe.

Minerva, à = 20 Leu.

Dr. Nagy Endre.

A Kath. Népszövetség diszgyűlése. A Romániához csatolt területeken élő római katolikusok egy nagyobb szervezet létesítésén fáradoznak, amelynek az lesz a feladata, hogy ápolja az itt élő kath. hívek között az összetartást, bizonyos egyöntetűséget teremtsen a nagyszámban levő kath. jótékonyági egyesületek munkájában és tömörítse a kath. irodalommal és az egyházi tudományokkal foglalkozó híveket. Erre a célra nem új egyesületet létesítettek, hanem — igen helyesen — egy már meglévő szervezetet, a Kath. Népszövetséget szervezték újjá, figyelembe véve megváltozott életviszonyainkat. A Kath. Népszövetség alapszabályai érteimében politikával nem foglalkozhat. A diszgyűlés megtartását a vezetőség augusztus 9-ére tűzte ki, hogy azon a katolikus státus-gyűlésre eljövő erdélyi kath. vezetőférfiak is résztvehessenek. Az előkészítőbizottság a státus-gyűlésre utazó tagokat külön meghívó helyett ezúton hívja meg a Kath. Népszövetség augusztus 9-iki diszgyűlésére. A diszgyűlés programja a következő: I. Augusztus 9-én d. e. 9 órákor: Veni Sancte és csendes szent-mise a főtéri templomban, mondja Marmaggi Ferenc pápai nuncius. — II. D. e. fél 11 órákor: Diszgyűlés a Magyar Színházban: 1. A diszgyűlésre meghívott reprezentánsok fogadtatása a bejáratnál. — 2. Gyárfas Elemér az előkészítőbizottság nevében üdvözlő a megjelenteket és indítványozza, hogy a diszgyűlés elnökevé gr. Majláth G. Károly erdélyi püspök kéressék fel. — 3. Ünnepi beszédet mond: P. Trefán Leonard. 4. A diszgyűlés gr. Majláth G. Károly erdélyi püspök indítványára kimondja az Erdélyi Róm. Kath. Népszövetség megalakítását és megválasztja annak elnökét. — 5. A megválasztott elnök javaslatára megválasztják a többi tisztviselőket és az alapszabályokban előírt bizottságokat. — 6. A négy róm. kath. egyházmegye, az erdélyi róm. kath. státus kiküldöttei üdvözlők a Kath. Népszövetséget. Egyéb üdvözlések. — 7. Üdvözlő távirat a király Őfelségéhez és a pápa Őszentségéhez. — 8. Pápai himnusz. — III. Augusztus 9-én délután 3 órákor: Az intézőbizottság ülése a róm. kath. főgimnáziumban. — IV. Augusztus 9-én délután 6 órákor: A Hírnök irodalmi estélye a Marianum disztermében. — V. Augusztus 9-én este fél 9 órákor: Társas vacsora a Központi-Szálloda éttermében.

A katolikus státus gyűlései. Lapunk zártakor kezdődött meg a katolikus státus évi közgyűlése amelynek kiemelkedő pontja lesz gróf Majláth püspök huszonöt éves jubileumának megünneplése. A gyűlések az egyház életbevágó érdekeivel, főként az iskola-kérdéssel fognak foglalkozni. A tárgyalásokról jövő számunkban tüzetesen beszámolunk.

Az újonnan vásárolt kisbirtokok sorsa. Riasztó hír kelt szárnyra a földmiveltésügyi rezort tudósítása nyomán. Eszerint a földreform azokat a kisbirtokokat is kisajátítja, amelyeket tulajdonosaik az utolsó három évben vásároltak nagybirtokosoktól. Vagyis a kisbirtokokat úgy tekinti, mintha még mindig a nagybirtokhoz tartoznának és a vásárt semmibe véve, kisajátítás alá

rendelheti. A könyörtelen intézkedés — ha megvalósul — egyformán sújtja a kisbirtokos vevőt és a nagybirtokos eladót.

Kiket fognak sorozni? Az impérium változások sok fiatalember távozott el az elcsatolt területekről. Ezeknek hazajövetelét megnehezítette a katonai szolgálat kérdése. Nagy megkönnyebbülést fog okozni az az intézkedés, amelyről a külföldi román követségek értesítik a külföldön tartózkodó román alattvalókat, hogy t. i. azokat, akik elmúltak 23 évesek, nem fogják sor alá állítani, tehát nyugodtan hazatérhetnek.

Adókedvezmény. A jégkárt szenvedett gazdák figyelmébe ajánljuk, hogy adóelengedésben részesülnek azok, akik jégkárt szenvedtek. Az ilyen károsultak forduljanak egyenként írásbeli kéréseikkel az illetékes pénzügyigazgatóságokhoz az adó elengedése végett.

A felenyedi cigány-nyírás. Nagyenyedről írják: Nemrégiben a főszolgabírók rendetletet intéztek az összes községi előjáróságokhoz, hogy a község érdekében hassanak oda, hogy a lakosság, különösképpen a cigányok rendszeren tisztálkodjanak, nyiratkozzanak és borotválkozzanak. A rendelkezést a felenyedi községi előjáróság akként foganatosította, hogy berendelte a község házába az összes cigányokat s egy részüket a bíró sajátkezüleg, a többit az esküdtek megnyírták. Többeknek még a bajuszát is levágták. Az eset miatt nagy az elkeseredés a morék között.

Az ántánt tiszték és a matyók. Az ántánt tiszték, akik legutóbb már semmi eszközt és formát sem restelve kutatnak fegyverek után a csonka Magyarországon, felemelő hivatású körüjokban megérkeztek Mezőkövesdre is. A kalauzolásukra kirendelt hivatalos közegektől mindenekelőtt azt kívánták, hogy vonultassák fel előttük a lakosságot híres, festői ruházatában. A derék matyók ki is vonultak s tisztelegtek az ántánt tiszturak előtt, de — és ezt jól jegyezzük föl — egytől-egyig *gyászruhában*.

A szovjetkormány el akarja adni a cári koronákat. Az orosz tanácskormány azt indítványozta, hogy a császári család koronáit, melyeket a Kremelben őriznek és 700 millió aranyrubelre becsülnék, adják el.

A forgalmi adó. A kisgazdák forgalmi adójának fizetési módját meghatározó és a törvényrendeletben jelzett pénzügyminiszeri rendelet mindezideig nem jelent meg, holott már egy esztendeje lesz szeptemberben, hogy a forgalmiadó életbe lépett. Egy rendelet jelent meg a nagyobb birtokosok részére, de ez is még csak a pénzügyigazgatóságoknál hever. E rendelet a kisgazda forgalma alá a 25 hektáron (tehát 45 holdon) fölül birtokosokat csoportosítja. *A 45 holdon felüli birtokosok minden egyes eladás alkalmával tartoznak a forgalmi adót az illetékes adóhivatalnál lefizetni. A fizetésről kapott nyugta 3 évig megőrzendő.* A kisgazdák adóját az előjáróság írja össze, az összes részleteire a fizetési időre hely és módra vonatkozó rendelet azonban ezideig nem jelent meg. A kisgazdák

a tőlük követelt forgalmi adó fizetéséről szóló nyugtákat szintén 3 évig tartoznak megőrizni.

A zab drágább a búzánál. Egyik nagy magyar író szerint ez azt jelenti, hogy biztosan háboru lesz. Olvassuk is mindegyre a háborus készülődések hírét, úgy véljük azonban, hogy megelégették a népek már a háborusdít és a drágaságnak sokkal egyszerűbb az oka. A buza árát nálunk maximálták, a zabét nem. De Magyarországon is ugyanígy van, ott azonban nagyon gyenge a zabtermés és kevés volt a vetőterület is, azért oly magas a zab ára. Ott a buza 6200 k., a zab 6300 k. vagyis 100 kg.-ként 900—1000 L.

A szászok és a Petőfi-ünnep. A segesvári Petőfi-ünnepen szász polgártársaink is nagy számmal megjelentek, sőt egyik költőjük szép németnyelvű versben magasztalta Petőfit. A szász lapok az ünnepségekről nagy rokonérzettel írnak és hangoztatják a magyarsággal való közös feladatokat.

A románok is felekezeti iskolát akarnak. A szebeni görögkeletű metropolita közelebbről kijelentette, hogy föltétlenül ragaszkodik a felekezeti iskola fenntartásához. Ebben az ügyben augusztus folyamán Szebenben nagy gyűlés lesz, amelyen a közoktatásiügyi miniszter is képviselteni fogja magát. Itt, még a románoknak is aggodalmaj vannak az állami iskola iránt, hogy ne volnának nekünk, akiknek mások a művelődési hagyományaink, mint amiket az állami oktatás képvisel.

A jilvai börtön magyar foglyai. A kolozsvári összeesküvésű pör magyar elítélteit azzal biztatták, hogy kicserélik a Magyarországon fogva tartott román politikai foglyokkal. Az ígéretés beváltása egyre késik és a szerencsétlen foglyok azzal akarják siettetni a szabadulást, hogy július 15-én éhség sztrajkba fogtak. Azóta a sajtó is sokat foglalkozik a foglyok szenvedéseivel és talán remélni lehet, hogy végre kiszabadulnak és eltávozhainak Magyarországra.

Vadászok gyűlése. Bukarestben vadászkongresszus lesz e hó 13—14-én. A kongresszus a vadászörvény módosításáról, vadász egyletek alakításáról, lövöldék, vadaskertek felállításáról és vadászkutya tenyésztélepek létesítéséről fog tárgyalni.

Ötvenezer magyar zsoldárt vittek Amerikába. Baja Mihály debreceni református lelkész és Keresztlessy István, a tiszántúli egyházkerület nyomdájának a vezetője, a múlt hó folyamán Amerikába indult. A két debreceni kiküldött 50 ezer darab új magyar zsoldáros könyvet vitt ki Amerikába a tengerentúli magyar hittestvéreknek.

Olvassa a „Pásztortűz”-et.

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI MUNKÁLELETTÉ

Hogyan aszaljunk?

Az aszalás kifogástalanságához jó aszalók kellene. Alább bemutatok egy párat, melyeket bárki maga is megcsinálhat, vagy csinálthathat. Nincs olyan falusi ember, aki fűrész-faragáshoz, építéshez ne ériene s az ábrák után könnyen meg ne tudná bármelyiket csinálni!

Mielőtt azonban elmagyaráznám a használati utasítást, meg kell még mondanom, hogy aszalni *mindig másodrangú, hibás* gyümölcsöt, de *csakis érettet* veszünk. Ezzel megóvjuk gyümölcsészetünket a selejtes termés hasznavehetetlenségétől és gyümölcsstermelésünkben egy-egy évben beálló kevés haszonhajtástól.

Az aszalás szabályaiból tudnunk kell mindennek előtt, hogy:

1. a gyümölcs *annál kevesebbet veszít aromájából és finomságából, minél hamarabb aszaldák. Ezért ízellen, taplós a szárított gyümölcs.*

2. A *zöldség aszaláshoz* (mit épp úgy végzünk) *elég 70 fok meleg, a gyümölcs aszalásához 90—95 fok. A forráspontot (a 100 fokot, a hol a víz fő) nem szabad elérni, mert tönkre teszi a gyümölcsöt: jelfőzi.*

3. Az *aszalás tartama (ideje) alatt ügyeljünk, hogy az ábrákon jelzett szellőztetők: friss levegő bevezető és a gőz kivezető nyílások, állandóan nyitva legyenek, mert így hamarabb elkészülünk s munkánk tökéletesebb lesz.*

4. *Csakis teljesen érett gyümölcsöt aszaljunk; a túlérett jobban megfelel íznek, szörpnek.*

5. *Apró gyümölcsöt válogassunk ki a nagyok közül, mert míg a nagy elkészül az apró túlszárad. Tehát aszaljunk aprót külön, s nagyot is külön!*

6. *Almát, körtét, nyári-őszi barackot magtól megtisztítva aszaljunk; sőt célszerű le is hántani a héjukat; kivéve a finom iliatu almákat, mert az illatjórésze a héjában van.*

Természetesen aszalhatunk magvastól is, pl. nem magvaváló szilvát, őszi barackot, de ezek már második minőségbe sorozódnak.

Az alma és a körte, ha meghántjuk, megbarnul, feketedik a levegőn, ez elien úgy védekezünk, hogy gyenge sós vízbe mártjuk (1 liter vízbe egy kávéskanál só.), vagy pedig 10 liter vízbe teszünk 1 kg mosószódát, 1 kg hammat s másnap a *tiszta* vizet leszűrjük róla és fölforraljuk; ebbe a zubogva fővő vízbe a megtisztított, de még le nem hámozott gyümölcsöt *tiszta asztalkendőbe* kötve, vagy cink-sodronyból csinált kosárba rakva, hirtelen bele mártjuk és addig tartjuk csak benne, míg 30-ig elszámálunk. Innen

kivéve csorgó alatt, vagy folyton váltott hideg vízben többször kimossuk s tiszta terítőn megszáritjuk. *Legyek-től óvjuk, mert nyüvesítik.*

A barackot is épp így kezeljük, s utána, a kettéválasztott és magtalanított gyümölcsöt, még kén füst fölé is tartjuk, hogy ezáltal a gyümölcs szép, üde friss színét megtarisa. A szilvát kivéve minden gyümölcs kénezhető; nem barnulnak meg utána, gusztusosabbak.

A kén-füstölés 2 óráig is eltart. Ügyelni kell, hogy mikor kéneztünk, csakis fakosárban lyukatos, fatálon legyen a gyümölcs, mert a kén a vassal, cinkkel pl. mérget képez.

Igaz, hogy ezek az előzetes eljárások fáradtságosak némileg, de legalább *elsőrangú* aszalt gyümölcsöt adnak s értékük a rendesének kétszerese.

Ezután következik a voltaképpen aszalás.

Az aszalás maga ne legyen se túl hosszú, se rövid. A dús, *cukros gyümölcsöt*, pl. édes *körtét* 7—9 óráig aszaljuk, ha föl vannak vágva és 12 óráig, ha egészben aszaljuk. A fölszeletelt *almának* elegendő 5—6 óra, négybe vágva 6—7 óra, s egészben 7—8 óra.

A kettéhasított mag nélküli *baracknak* elég 7—8 óra. *Őszi barack* 1—2 órával később aszaldik meg. A *cseresnye* és *meggy* aszalásához 5—6 óra kell.

A leghosszasabban a *szilva* készül el: 16—20 óra alatt van *tökéletesen* megaszalva.

Mennyi aszalt áru lesz 100 kg friss, érett gyümölcsből?

100 kgr. *alma* ad 15—18 kg aszaltat.

100 kgr. *körte* ad 20 kg aszaltat.

100 kgr. magnélküli kajszin vagy őszi *barack* ad 20 kg aszaltat (maggal 30-at).

100 kgr. *szilva* mag nélkül ad 25, magostól 35—40 kg aszaltat.

De azt hiszem, hogy valahára rátérhetünk a tulajképeni aszalásra is.

Miután a fent ismertetett, előzetes eljárásokon túl vagyunk, az aszalásra szánt gyümölcsöt, melyeket már megtisztítottunk, vagy forró lúgos vízbe mártottunk, kimostunk, kéneztünk (*kivéve a szilvát*) egy-két napig szikkadni-száradni hagyjuk, de *olyan helyt, hol legyek nem piszkolják.*

Szépen sorba rakjuk az aszaló rostélyon a vágott felülettel lefelé. Ezek a rostélyok: # négyszögletű rosták, drót-szitából, vagy keresztbe összerótt lécekből, vagy megfürdalt deszkákból készülnek.

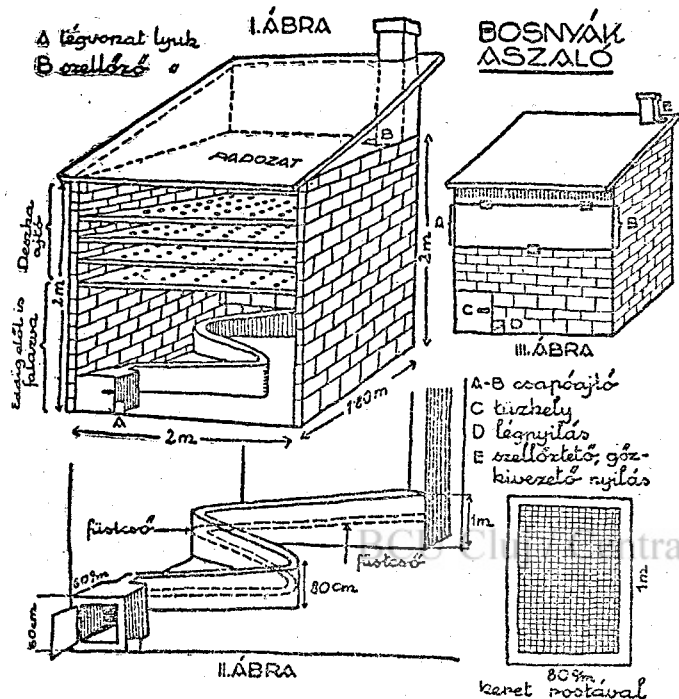
Túl nagy ne legyen, mert nehezen kezelhető; fölösleges 1 méternél hosszabb; vaslag se legyen, mert nehéz; 2 cm. vastag keretre drót-rosta vagy léc-rácsot verünk. Az a fő, hogy a keretére kívül 5 cm-re magasító peremet verjünk, hogy az aszaló rácsokat 6—8-at is egymásfölé rakhassuk s így helyet nyerjünk.

Az aszalás ideje alatt minden 1—2 órában meg-

lorgatjuk az egymásra rakott kereteket, hogy a bevégzésig legalább egyszer a legfelső alul kerüljön és az alsó legfelül; — így tökéletesebb az aszalódás.

Maguk az aszalók sokfélék. Bemutatok négy olyant, amint otthon magunk is előállíthatunk abból, amink van: deszkából, bádögéből, vályogból, téglából stb.

Kezdem a *bosnyák aszalón*, minőt Boszniában minden faluban láthatunk.

Az I. ábrán látható a bosnyák aszaló úgy rajzolva, mintha eleje még nem volna. Alul a jobb (lehet bal is) sarkában van a tüzelő hely, a mely legalább 50—60 cm minden irányban, de befelé lehet mélyebb, hogy hosszabb hasáb fákat is be lehessen rakni tüzelni. A kéménye, a mint a II. ábrán látható egy kacskaringós Z betű alakú, eleinte földön húzódó, de folyton menedékesen fölfelé emelkedő huzó és egyúttal melegárasztó szögletes csömenet, mely azért ilyen kacskaringós, hogy a meleg minél később illanjon el s minél több felületet hevítve át, annál több hőt áraszson. És azért kell fölfelé emelkednie, hogy húzása jobb legyen. Mellette látható egy kis négyszögletű nyílás I. ábrán A val, III. ábrán D vel jelezve, a melyen át állandóan levegő áramlik be, mert így jobban áthévül a belső üreg. Körülbelül 1 m—1'10-re a földtől deszka padlók vannak egymás fölé betéve 620—30 cm távolságra egymástól, s egész hátra érnek a tüzfalig. Ezek ki vannak lyuggatva, furdálva a deszkák is egymástól is 2—3 cm távol állnak, hogy a forró lég fölszállhasson. Ezekre rakjuk — 3—4-et egymás fölé — az aszaló kereteket, miket lent leírtam és óránként cseréljük, a felsőt alul tesszük. Elül a földtől 1 m, 1'10-re fából, (legalább 25 cm vastag) vagy vályogból van a kis házikó eleje, s a hol a

padozatok, polcok kezdődnek, egy jól záródó lappancs (csapó)-ajtót, vagy szárnyas ajtót szerelünk föl.

A tető alatt a padlást annak rendje és módja szerint sűrűn, szorosan vert deszkából csináljuk és azt téglával lepadolva, simára lelapasztjuk agyaggal, hogy meleget át ne bocsásson; csak egy 10—12 cm átmérőjű kis nyílást hagyunk a kémény mellett föl, hogy azon át a gőz, pára elszálljon.

Tüzelő, Z füstvezeték és kémény úgy legyenek építve, hogy ne füstöljenek sehol s a kémény jól húzzon, mert ha füst szabadul be, megromlik az egész gyümölcs.

Ha 1—2 jó tűz leégett, berakjuk a gyümölcscsel telerakott kereteket és szorosan elzárjuk az ajtót. Amíg az aszalás tart, folyton tüzelünk. Jó lesz hőmérőt tartani, hogy ellenőrizzük, *nehogy 90 foknál nagyobb hő fejlődjék.* (A pap. tanító, tanítónő megmagyarázzák, hogy mi az a hőmérő.)

Ügyeljünk, hogy az alsó és felső szellőző lyukak soha be ne legyenek dugulva. Tüzelő alá hamu fogónyílást építsünk, föléje rostélyt, s a hamut el ne pocsékoljuk, mert ne feledjük — az a legjobb gyümölcs-trágya!

Dr. Szörnyü Béla.

(Befejező közlemény a jövő számunkban.)

Munkaadók gyűlése Segesváron. Már a kolozsvári iparos nagygyűlésen is heves kifakadások történtek a munkásbiztosító pénztárak ügyében. Ez a kérdés volt a főtárgya a munkaadók segesvári gyűlésének is, amelyet augusztus 5-én tartottak meg. Mind a munkaadók, mind a munkások már régen amellet foglaltak állást, hogy a biztosító pénztárak önkormányzatát vissza kell adni, mert csak a régi rendszer mellett lehetséges a pénztárak helyzetét orvosolni. A kormány azonban másként intézkedett, a munkásbiztosító pénztárak vezetését illetéktelen és hozzá nem értő szervezetre bízta, amelyek a járulékokat oktanul fölemelték. A munkaadók segesvári gyűlésükön elhatározták, hogy a fölemelt járulékokat nem fizetik be és emlékiratban kérik a kormányt, hogy a pénztárak vezetését bízta a szervezett munkások bizottságaira.

A hitelszövetkezetek jövője. Az Országos Központi Hitelszövetkezet a háború előtt Erdélyben és a Bánságban közel 735 falusi hitelszövetkezetet állított fel. Az Országos Központi Hitelszövetkezetnek az volt a célja, hogy a vidéki kisiparosoknak olcsó hitelt biztosítson és lehetővé tegye, hogy nagyobb tételben vásárolhassanak be nyersanyagot. A hitelszövetkezetek külön-

nösen a háboru alatt tettek nagy szolgálatot a kisiparosoknak, amikor a nagybankok nem adtak kölcsön pénzt a vidéki kisiparosoknak, de nagy szolgálatot tettek a háboru után is, amikor a háboruból visszatérteknek lehetővé tették azt, hogy műhelyüket újra megnyithassák. Erdélyben a bevonulás után a románok megakarták szüntetni az erdélyi fiókokat és csak később tették meg azt az engedményt, hogy megengedik a vidéki fiókok tovább működését, ha a szövethozók belépnek a Román Országos Hitelszövetkezeti bukaresti fiókjába. A vidéki fiókok erre nem felelhetek mással, minthogy vagy engedtek a kényszernek vagy feloszlatták a fiókot. A likvidációnál a legnagyobb nehézséget az idézte elő, hogy a budapesti központ — a románok megállapítása szerint — mintegy százmillióval tartozik a vidéki fiókoknak, amit a románok most leuben követelnek vissza. A visszafizetések ügyében meg is indultak már régebben a tárgyalások a magyar kormánnyal, azonban ezek nem vezettek eredményre, mert a tartozásban igen sok a hadikölcsön, amelynek sorsa ma még igen problematikus és az átszámítási kulcsban sem tudtak megállapodni. A román kormány a napokban elhatározta, hogy egyik kiküldöttjét Budapestre küldi a tárgyalások ujrafelvételére. Az erdélyi fiókok most igen rossz helyzetben vannak, mert a rendezés halogatása miatt kénytelenek a bankoktól 16—20 százalékra kölcsönöket felvenni, amit sokáig már nem tudnak viselni. Értesülésünk szerint a román kiküldött legkésőbb a jövő héten Budapestre érkezik.

A védjegy-rendelet megváltoztatása. A kereskedelemügyi minisztériumban a védjegyek kérdésében az erdélyi, beszarábiai és bukovinai kereskedelmi kamarák bevonásával fontos értekezlet volt. Tudvalevő dolog, hogy a minisztérium rendeletet bocsátott ki, amely szerint az ujonnan csatolt terület kereskedelmi cégeinek védjegyei románnyelvű felirattal látandók el 1922. évi augusztus 1-ig. A rendelet ellen az összes kereskedelmi kamarák felterjesztéssel éltek a kormányhoz, és a felszólamlások eredménye volt a múlt heti konferencia. A tanácskozáson a kormány képviselői meghajoltak az érvek előtt s a határidőt 1923. január 1-ig meghosszabbították. Az új terminusig kötelesek a kereskedelmi kamarák a cégtáblákra és a védjegyekre vonatkozó régi rendelkezéseket a kereskedelem és iparügyi minisztériumnál bemutatni és az erre vonatkozó észrevételeiket és indítványaikat megtenni. Az értekezlet elhatározta, hogy a védjegyeket minden alkalommal az ilfovi törvényszék cégjegyzői hivatala fogja bejegyezni.

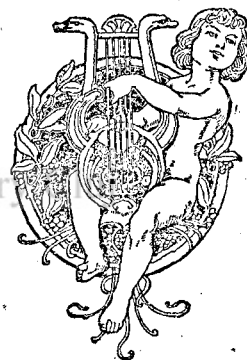
Mennyit kell a külföldi tartozásokért fizetni? A külföldi tartozások rendezésére Bukarestben bizottság alakult, amely késedelem nélkül meg akarja kezdeni munkálkodását. Egyelőre az eljárás költségeit igyekeznek beszélni és pedig minden ezer leu után 50 banit. A

beszedést az illetékes iparkamara végzi és az összeget a bukaresti kamarának küldi be. A tartozást az iparkamara a következő átszámítással állapítja meg: 1 angol fontért fizetni kell 200 leut, 1 francia frankért 5 leut, 1 svájci frankért 8 leut, 1 olasz líráért 3 leut. A többi idegen valutára nézve még nincs intézkedés.

Valuta-jegyzés.

1922. augusztus 7-én, Bukarest.

1 dollár	= 112.—	Leu
1 angol font st.	= 480.—	"
1 francia frank	= 8.80	"
1 svájci frank	= 21.—	"
1 olasz líra	= 5.20	"
1 cseh korona	= 2.70	"
1 szerb dinár	= 1.80	"
100 német márka	= 19.—	"
100 magyar kor.	= 8.—	"

MULATTATÓ

Székely dal.

Székely anyaszivből serkedett a vérem,
Székely anyatejből izmosult az izmom;
Ránézek magamra, szittyamódra kérdem:
Mint saját erőmbe', kell-e másba' biznom?..

Dagadó mellkassal szántok fönn a sziklán,
Alattam eszmélget tája kishazámnak;
Eb ura fakó! — ki jól megállni hitvány,
Nevem ne viselje s szép feszes ruhámat.

Ne hordja, ne hordja zsinóros zekémet,
Szittya-tagra öntött, hetyke-szűk harisnyám,
Ne hazudja magát apja nemzetének,
Ha nem tudja lábát megvetni a sziklán!

Mondja magát inkább idegen jöttmentnek,
Nem lehet „akárki“, aki szittyafejta!

Aki birlalója szennytelen nevemnek,
Ükapák pecsétje rajta legyen, rajta...

Ember kell a gátra! hanem innen hátra!
Szirtbe-vágó ekém semmiből ri termést...
Én székely testvérem, vigyázz a kaszádra;
Itt aratni is kell, jól eszedbe ezt vésd.

Mert tudod, kemény föld és alja a szikla,
De azért a munka lesz a győzedelmes.
Minden aratásnak — „akarás” a titka;
S vasad is fényes lesz, bárminő viseltes...

Hej, mert kő ugarba hasít a szerszámom,
Hej, vérizzadásos törni ezt a lejtőt;
Hogy miért van így ez? Isten tartja számon.
Egy hajhász se lássson férfit, könnyetejtőt.

Könnyű cudaroknak, hang, után kapóknak,
Kik a tisztos portát baksisért ugatják!
Ámde fittyet hányok én az ily kopóknak,
S a munkába fojtom lelkem indulatját.

Jójj dologra, testvér: közös a barázda;
Parolás egyezség kérges úr-tenyérbe!...
Azonagy a fájás és a munka láza...
Mosolyogj le, Isten, a barna kenyérré!...

Földes Zoltán.

A nagyapám se dolgozott vacsora után.

Itt Szatmár-megyében egy Agárdi nevű földesur, akinek jobbágyai jórészt cigányok voltak. Sok mulatságos történet maradt fenn a cigányokkal való vesződéseiről, melyekben hol ő járt tul a cigányok eszén, hol pedig a cigányok furfangja győzött ő rajta.

Egy alkalommal aratni küldte a cigányait. Ki is mennek a morék jó cigányhajnalban, mikor már a beteg is kifelé forog az ágyból. Agárdi uram pedig befogat, hogy kivigye a cigányoknak a napi eleséget s egyúttal megnézzze, mire mentek a nap folyamán. Hát amint a buzaföldekhez ér, látja, hogy a cigányhad egy része az árnyékban durákokat játszik, a fiatalabbja meg az ugaron kergetőzik vagy pedig hányja a cigánykereket. Általában igen vidám, eleven élet folyt az Agárdi földesúrnál. A buzavágó kaszák pedig szerteszét hevernek.

— Hát ti akasztófáralvó gézengúzok, ezért jöttek ide? Ahol nil a harmat már felszáradt és ti még telet se akasztottátok a kaszát a buzatáblába! Lóduljatok rögtön dolgozni!

A cigányok érdeklődő képpel fordultak a haragos nemzetes ur felé. Mindnyájan előugráltak és körülállották a dühösködő embert.

— No, mit tájítok itt a szátokat? Nem halottátok, mit mondtam?

— Hallani hallottuk, instálom a nemzetes urat, de ma még nem etünk, mondja az egyik faraóivadék. Már pedig éhgyomorra nem esik jól a kasza.

— No, hát itt a tarisznya, szedte-vette! Fröstököljete meg egy-kettőre, de azután mozogjatok ám!

A cigányságnak se kellett egyéb, csakhogy rászabadulhatott a tarisznyára. Hamarosan végzett a reggelivel, de nem is maradt ám ott madárlátni való kenyér. Ezt a hadat csak a szentírásbeli csudálatos kenyerek tudták volna megelégtíteni.

— Kaszanyélre legények! adta ki a jelszót Agárdi uram a reggeli után. De a cigányság nem a kaszák, hanem a szekér felé sandított, hol egy másik csomóban az aznap ebéd és vacsora kandikált csábitóan vissza reájok.

Erre az egyik cigány egy értelmes ötlettel áll elő.

— Nemzetes uram! Ha az ember jól van lakva, jobban fog a kasza. Ha már ennyibe telt, együk meg az ebédet is, legalább ebéd helyett is dolgozhatunk.

Agárdi uram gondolta, hogy ennek igaza lehet s megadta a beleegyezését, hogy hát jól van, hozzák elő a szekérről az ebédet is.

A cigányoknak se kellett több, neki a szekérnek hamarosan leszedtek róla minden ehető holmit. Beszélhetett azoknak Agárdi uram, hogy a vacsora is a szekeren van, ahhoz ne nyuljanak! Azzal nyugtatták meg, hogy: „Ha most megesszük, instálom, a vacsorát, legalább annak is elvetjük a gondját!”

Az étkes cigánysereg derekas munkát végzett az elemózsia körül. Kanalat, villát serényen forgattak s az ételes edények fenéig ürítve csakhamar versenyt ásitottak a szuszogásig jóllakott cigányokkal, kik dolgukat jól végezve jobbra-balra elődalogtak az üres fazekak mellől.

— Hanem most már dologra, ebadta fajtatja! Ha megettétek az ebédet, vacsorát egyszerre, legalább most már álljatok a kasza mellé!

De Agárdi uram szavait nem követte általános tetszés-zaj. Sőt egyikük éppen az ellenkezőről világosította föl a gazdát.

— Ma instálom nem dolgozunk! Majd holnap! A nagyapám se dolgozott vacsora után...

Csüri Bálint.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Az esküt nem tett tanítók figyelmébe. A román kormány tagjai a tisztviselők deputatiójának fennhangoztatták, hogy az esküre jelentkezett tisztviselőket a pályázatok rendén a legnagyobb figyelemre fogják méltatni. A felelős és komoly államférfiak nem szoktak a saját nyilatkozatukkal játszani s épen ezért talán nem vár újabb csalódás azokra a tanítókra, akiknek a figyelmét ezuttal a pályázatokra felhívjuk. A hivatalos lap pályázati hirdetményeiből kiemelve — a következő magyar tannyelvű iskolákhoz keresnek tanítókat: Kolozsmegye 2, Marostorda 7, Szilágy 4, Tordaaranyos 2, Nagyküküllő 7, Udvarhely 4, Brassó 8, Bihar 12, Temes-torontál 5, Krassószörény 1. Összesen 57 magyar tannyelvű tanítóra lesz szükség. Ezekre az állásokra az esküt nem tett tanítók elsősorba jöhetnek figyelembe. Az illetékes tanfelügyelőknel az érdekeltek szerezzenek közelebbi tájékoztatást. Pályázat van hirdetve 1266 régi és 611 új állásra, amelyeknél a román nyelv ismerete szükséges. A nemzetiségi vármegyék tanítói a román nyelvet annyira ismerik, hogy ezekre az állásokra is sokan pályázhatnak.

Az esküt nem tett tanárok figyelmébe. A magyar tannyelvű iskoláknál több tanári állás kerül betöltésre. Gyergyószentmiklóson: román, francia, német, természetrajz-vegytan. Temesvár, Máramarossziget és Nagyszalonta szintén több tanárt alkalmaznak. A polgári leányiskolák közül: Udvarhely: történelem, földrajz; Sepsiszentgyörgy: mennyiségtan-tervezettan; Arad: román nyelv; Nagykároly: román nyelv; Kézdivásárhely (fiú): román, francia, rajz és torna; Szatmár: román-francia nyelv — rendes tanárokat keres. Az érdekeltek sziveskedjenek mindent megtenni a saját érdekükben.

Dr. D. L. Második félévre előfizetési díját átvettük, kérjük az első félévre szóló előfizetési díjat is beküldeni.

H. Ferenc Puj. Kérjük a pui előfizetők névsorának közlését. Előfizetését köszönettel vettük.

K. L. Mezőverese gyháza. Előfizetése augusztus hó 31-én jár le.

Minerva Nyomdai Műintézet

Kolozsvár, Deák F.-utca 2.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt. Kolozsvár, Piata Unirii (Mátyás kir.-tér) 7.

Alaptőkéje: 16,000.000 lei.

Tartalékok circa: 15,000.000 lei.

Fiókjai: Désen, Dicsőszentmártonban és Gyulafehérváron.

Affiliált üzletei: Tordaaranyosvármegyei Takarékpénztár r. t. Tordán, Udverhelymegyei Takarékpénztár r. t. Székelyudvarhelyen, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r. t. Nagyenyeden, Bognár és Szántó Erdélyi Kereskedelmi r. t. Kolozsvárt.

Áruraktárai a vasuti állomás mellett, Betéteket elfogad, váltókat leszámít, átutalásokat teljesít. Safe deposit.

Mindenféle bankszerű üzletet előnyösen végez.

A Minerva Irodalmi R.-T. Kolozsvár.

Kiadásában a következő elemi iskolai könyvek jelentek meg:

Fejes—Felméry: Új Ábécé (engedélyezés száma 18706/921)	— — — — —	ára 12—	Lei
Péter—Tóth—Mezey: Olvasókönyv a II. oszt. számára (eng. sz. 26311/921.)	— — — — —	11—	"
Péter—Tóth—Mezey: Olvasókönyv a III. oszt. számára (eng. sz. 26311/921.)	— — — — —	13—	"
Péter—Tóth—Mezey: Olvasókönyv a IV. oszt. számára (eng. sz. 13051/922.)	— — — — —	14—	"
Szilágyi: Kolozsmegye földrajza (engedélyezési sz. 39370/921.)	— — — — —	10—	"
Szilágyi: Földrajz a III—IV. oszt. számára (eng. sz. 13207/922.)	— — — — —	10—	"
Felméry: Vezérkönyv az Új Ábécéhez	— — — — —	3—	"
Számolókönyv a II. oszt. számára (előkészületen.)	— — — — —	—	"
Számolókönyv a III. oszt. számára (előkészületen.)	— — — — —	—	"
Számolókönyv a IV. oszt. számára (előkészületen.)	— — — — —	—	"
Olvasókönyv az V—VI. oszt. számára (előkészületen.)	— — — — —	—	"
Dr. Joanovici: Román—magyar társalgási kézikönyv. Tanítók egységesítő vizsgájára engedélyezve 16000/921. sz. a.	— — — — —	25—	"
Dr. Joanovici: Rendszeres román nyelvtan (az egységesítő tanítóvizsga anyaga) engedélyezve 16000/921. sz. a.	— — — — —	20—	"

E könyvek bevezetését a felekezeti főhatóságok engedélyezték.

Ugyanott füzetek és írószerek olcsón kaphatók.